

Kamer van Volksvertegenwoordigers

ZITTING 1964-1965.

25 MAART 1965.

WETSONTWERP betreffende de jeugdbescherming.

VERSLAG
NAMENS DE COMMISSIE
VOOR DE JUSTITIE ⁽¹⁾, UITGEBRACHT
DOOR MEVR. DE RIEMAECKER-LEGOT
EN DE HEER TERWAGNE.

DAMES EN HEREN,

De lectuur van het ontwerp, zoals het werd gewijzigd, kan wellicht de indruk wekken dat de op 19 november j.l. door de Kamer goedgekeurde tekst door de Senaat aanzienlijk werd gewijzigd. Een aandachtig onderzoek doet echter uitschijnen dat de wijzigingen, al zijn die inderdaad talrijk, toch niet doen blijken van essentiële meningsverschillen tussen de twee vergaderingen.

De meeste door de Senaat aangebrachte wijzigingen hadden tot doel de redactie van de behandelde teksten te verbeteren.

Andere amendementen tonen aan dat de Senaat alle logische gevolgtrekkingen heeft willen halen uit de door de Kamer vooropgezette principes. Die bezorgdheid vormt met

⁽¹⁾ Samenstelling van de Commissie:

Voorzitter: de heer Pierson.

A. — Leden: de heren Charpentier, Cooreman, De Gryse, Mevr. De Riemaecker-Legot, de heren Herbiet, Hermans, Lefère, Moyersoën, Robyns, Saint-Remy, Smedts. — Gailliez, Gruselin, Hossey, Mevr. Lambert, de heren Nyffels, Pierson, Mevr. Prince, de heren Sebrechts, Terwagne, Mevr. Vanderveken-Van de Plas. — de heren Jeunehomme, Vanderpoorten.

B. — Plaatsvervangers: de heren Flimmers, Kiebooms, Lebas, Meyers, Parisis, Servais. — Mevr. Copée-Gerbinet, de heer Dejardin, Mevr. Fontaine-Borguet, de heer Glinne, Mevr. Groesser-Schroyens. — de heer Janssens.

Zie:

637 (1962-1963):

— N° 10: Ontwerp door de Senaat gewijzigd.

Chambre des Représentants

SESSION 1964-1965.

25 MARS 1965.

PROJET DE LOI relatif à la protection de la jeunesse.

RAPPORT
FAIT AU NOM DE LA COMMISSION
DE LA JUSTICE ⁽¹⁾,
PAR Mme DE RIEMAECKER-LEGOT
ET M. TERWAGNE.

MESDAMES, MESSIEURS,

A la lecture du projet tel qu'il a été amendé, il pourrait sembler que le Sénat a considérablement modifié le texte adopté par la Chambre le 19 novembre dernier. Un examen attentif permet de remarquer que, si effectivement les modifications sont nombreuses, elles ne révèlent cependant aucune divergence de vues essentielles entre les deux assemblées.

La plupart des amendements introduits par le Sénat ont eu pour objet des améliorations techniques dans la présentation ou dans la rédaction des textes.

D'autres amendements traduisent le souci du Sénat de tirer toutes les conséquences logiques des principes qui avaient été admis par la Chambre. Cette préoccupation a

⁽¹⁾ Composition de la Commission:

Président: M. Pierson.

A. — Membres: MM. Charpentier, Cooreman, De Gryse, Mme De Riemaecker-Legot, MM. Herbiet, Hermans, Lefère, Moyersoën, Robyns, Saint-Remy, Smedts. — Gailliez, Gruselin, Hossey, Mme Lambert, MM. Nyffels, Pierson, Mme Prince, MM. Sebrechts, Terwagne, Mme Vanderveken-Van de Plas. — MM. Jeunehomme, Vanderpoorten.

B. — Suppléants: MM. Flimmers, Kiebooms, Lebas, Meyers, Parisis, Servais. — Mme Copée-Gerbinet, M. Dejardin, Mme Fontaine-Borguet, M. Glinne, Mme Groesser-Schroyens. — M. Janssens.

Votr:

637 (1962-1963):

— N° 10: Projet amendé par le Sénat.

name de grondslag van een reeks bepalingen, waardoor een betere overeenstemming tussen de verschillende teksten wordt beoogd: dit geldt o.m. voor de artikelen 12 en 19 tot 27, waardoor verscheidene bepalingen worden gewijzigd in het Burgerlijk Wetboek, in het Wetboek van burgerlijke rechtsvordering of in sommige afzonderlijke wetten, om die in overeenstemming te brengen met de door de Kamer in artikel 373 van het Burgerlijk Wetboek aangebrachte wijzigingen.

Die amendementen zijn door de Kamercommissie voor de Justitie zonder bespreking aangenomen.

Rest dan een derde categorie van wijzigingen die meer verband houden met de grond van de zaak. Het standpunt van de Senaat in dezen is niet in strijd met dat van de Kamer. Enerzijds werden sommige nuttige preciseringen ingevoerd, met name inzake sommige fasen van de procedure. Anderzijds heeft de Senaat zich door dezelfde principes laten leiden, die de grondslag vormen van het ontwerp en van de beraadslagingen in uw Commissie, om een regeling uit te werken die, ofschoon verschillend van de onze, volgens hem toch meer schijnt te voldoen aan de bezorgdheid die met name in ons vorig verslag tot uiting kwam. Dit verklaarde senator Rolin, voorzitter van de Commissie voor de Justitie, in de openbare vergadering van woensdag 10 maart 1965 (cf. redevoering van de heer Rolin, *Parl. Hand.*, blz. 961).

De Commissie onderzocht de amendementen die in laatstbedoelde groep kunnen worden ondergebracht en hierna in de volgorde van het ontwerp zijn overgenomen.

EERSTE TITEL. — Sociale bescherming.

Het laatste lid van artikel 5 werd anders opgesteld. Deze tekst heeft betrekking op de bevoegdheden van de Minister van Justitie in verband met de oprichting van medisch-psychologische centra.

Omdat uiting was gegeven aan de vrees dat er een te groot aantal medisch-psychologische centra zou komen, werd, na bespreking van dit vraagstuk in de Commissie voor het Schoolpact, door de Minister van Justitie een amendement voorgesteld, waarin de Minister, naar hij in openbare vergadering verklaarde, zijn bedoeling bevestigt om, in de mate van het mogelijke, gebruik te maken van de bestaande centra.

TITEL II. — Eerste hoofdstuk. Jeugdrechtbanken en jeugdkamers van de Hoven van beroep.

De Commissie besteedde vooral de aandacht aan de wijziging die werd aangebracht in artikel 7, zesde lid. Het door de Kamer aangenomen ontwerp voorzag in de mogelijkheid om, wanneer de jeugdrechtbank verschillende rechters telt, onder hen een voorzitter aan te wijzen.

Nochtans is uit de bespreking van het ontwerp van gerechtelijke hervorming — die terzelfder tijd plaats greep — gebleken dat het niet mogelijk is van de jeugdrechtbank een autonoom lichaam te maken zoals de arbeidsrechtbank of de rechtbank van koophandel. Als redenen worden hierbij onder meer aangevoerd dat de jeugdrechtbank een belangrijke bevoegdheid van burgerlijke aard toegewezen krijgt die er, normaal gesproken, een afdeling van de rechtbank van eerste aanleg van maakt en dat men, door het aanwijzen van een voorzitter van de jeugdrechters, onvermijdelijk een precedent zou scheppen ten aanzien van de andere gespecialiseerde magistraten die tot dezelfde rechtbank behoren.

Hoe dan ook, het betreft hier een vraagstuk van rechterlijke organisatie, dat opnieuw zal kunnen onderzocht worden bij de bespreking van het ontwerp van gerechtelijke hervorming.

notamment inspiré une série de dispositions destinées à assurer une meilleure concordance de différents textes: tel est notamment le cas des articles 12 et 19 à 27 qui modifient différentes dispositions du Code civil, du Code de procédure civile, ou de certaines lois particulières, en vue de les mettre en harmonie avec les modifications que la Chambre avait apportées à l'article 373 du Code civil.

Ces amendements n'ont pas donné lieu à discussion devant la Commission de la Justice de la Chambre qui les a adoptés.

Reste une troisième catégorie de modifications qui touchent davantage au fond de la matière. A cet égard, les positions adoptées par le Sénat ne sont pas en contradiction avec celles de la Chambre. D'une part, certaines précisions utiles ont été apportées, notamment en ce qui concerne certaines phases de procédure. D'autre part, comme l'a déclaré en séance publique M. le sénateur Rolin, président de la Commission de la Justice, c'est en s'inspirant des principes mêmes qui avaient été à la base du projet et des délibérations de votre Commission que le Sénat est arrivé en certains points à un système qui, tout en étant différent, lui paraît donner plus complètement satisfaction aux préoccupations exprimées notamment dans notre précédent rapport (voir intervention de M. Rolin, séance du mercredi 10 mars 1965, *Ann. parl.*, p. 961).

La Commission a examiné les amendements qui peuvent être ramenés à ce dernier groupe, et qui sont repris ci-dessous en suivant l'ordre du projet.

TITRE PREMIER. — Protection sociale.

L'article 5, alinéa final, a reçu une rédaction nouvelle. Ce texte est relatif aux pouvoirs du Ministre de la Justice concernant la création de centres médico-psychologiques.

La crainte ayant été exprimée que l'on aboutisse à une prolifération de centres médico-psychologiques, et après discussion du problème au sein de la Commission du Pacte scolaire, le Ministre de la Justice a déposé un amendement qui, ainsi qu'il l'a déclaré en séance publique, confirme son intention de se servir, dans toute la mesure du possible, des centres existants.

TITRE II. — Chapitre premier. Des tribunaux de la jeunesse et des chambres de la jeunesse des Cours d'appel.

Une modification a surtout retenu l'attention de la Commission: c'est celle qui se situe à l'article 7, alinéa 6. Le projet admis par la Chambre prévoyait la possibilité, lorsque le tribunal de la jeunesse comprend plusieurs juges, de désigner parmi eux un président.

Cependant, la discussion du projet de réforme judiciaire, poursuivie parallèlement, a fait apparaître qu'il n'était pas possible de faire du tribunal de la jeunesse une entité autonome semblable au tribunal du travail ou au tribunal de commerce. Les raisons avancées sont notamment que le tribunal de la jeunesse se voit conférer une compétence d'ordre civil importante qui en fait normalement une section du tribunal de première instance, et que s'engager dans la voie de désigner un président des juges de la jeunesse ne manquerait pas de créer un précédent par rapport aux autres magistrats spécialisés faisant partie du même tribunal.

Quoi qu'il en soit, il s'agit-là d'une question d'organisation judiciaire qui pourra être réexaminée dans le cadre de la discussion du projet de réforme judiciaire.

Sommige leden wezen er nadrukkelijk op dat men, als men zich aan de huidige positie mocht houden, steeds verder zou afwijken van de oorspronkelijke opzet van het ontwerp, die erin bestond de jeugdrechtsbank tot een zelfstandig rechtscollege te verheffen en voor de magistratuur, die zich op dit gebied gespecialiseerd heeft, de mogelijkheid te openen om daarin een carrière te doorlopen die hem, op hiërarchisch en financieel gebied, compensaties verschaft in overeenstemming met het belang van de hem toebedachte rol.

In afwachting dat de gerechtelijke hervorming wordt goedgekeurd, heeft de Minister aan de Senaat, die hierop is ingegaan, bepaalde teksten voorgesteld betreffende de wetten van de kinderrechters (art. 91, § 3) en de eerbiediging van de verkregen rechten van de thans in functie zijnde kinderrechters (art. 97). In dit verband zij opgemerkt, dat de maximumwedde van de kinderrechtster — als daarbij rekening wordt gehouden met de supplementen — tussen die van de ondervoorzitter en van de voorzitter van de rechtsbank van eerste aanleg ligt.

De andere wijzigingen, die in artikel 7 (5de lid) en artikel 8 (2de lid) werden aangebracht, moeten in verband worden gebracht met de door de Senaat aangenomen regeling betreffende de te nemen beslissingen inzake bewaring van de kinderen bij echtscheiding; deze materie wordt hierna onderzocht.

TITEL II. — Hoofdstuk II. Burgerrechtelijke bepalingen betreffende de minderjarigen.

Dit hoofdstuk onderging in de Senaat het grootste aantal wijzigingen en gaf aanleiding tot langdurige discussies in de schoot van de Commissie.

A. — Bij artikel 13 had de Kamer, die in principe instemde met de mogelijkheid van beroep tegen een ongegronde weigering van toestemming tot het huwelijk, in dezen de bevoegdheid van de rechtbank van eerste aanleg behouden.

De Senaat heeft gemeend dat het, gezien de oprichting van een jeugdrechtsbank, logisch was deze bevoegd te maken, zowel inzake beroep wegens een als misbruik beschouwde weigering (art. 13-2 tot invoering van een artikel 160bis in het Burgerlijk Wetboek), als ingeval de ouders het niet eens zijn (art. 13-1), voor zover het natuurlijk gaat om het huwelijk van een minderjarige.

Deze wijziging bracht de noodzakelijkheid met zich om in de tekst van artikel 13-2 de vormen te omschrijven die moeten worden nageleefd door de procureur des Konings of door de andere personen die bevoegd zijn om tegen een ongegronde weigering beroep aan te tekenen.

B. — De artikelen 14 tot 16 wijzigen gedeeltelijk de door de Kamer aangenomen regeling betreffende het lot van de kinderen tijdens een echtscheidingsprocedure van de ouders.

Volgens de uitleg van de heer Rolin wil de door de Senaat voorgestane regeling tegemoet komen aan de bezorgdheid waaraan uiting was gegeven door de Commissie voor de Justitie van de Kamer en door de subcommissie die het ontwerp onderzocht.

Deze regeling behelst hoofdzakelijk vier punten :

a) Wanneer de partijen bij het indienen van de eis tot echtscheiding een overeenkomst bereiken betreffende de kinderen, zoals te hopen is, zal de rechter die de eis tot echtscheiding ontvangt (art. 14-2 tot wijziging van artikel 239 van het Burgerlijk Wetboek) die overeenkomst kunnen acteren. Het proces-verbaal, waarin wordt vastgesteld dat geen verzoening tot stand is gekomen, zal dus aan de partijen, die het daarover eens zijn geworden en wier overeenkomst werd bekrachtigd, een titel verlenen voor hun recht van bewaring (cf. de rede van de heer Rolin, *Parl. Hand.*, blz. 962).

Certains membres ont tenu à faire remarquer que, dans la mesure où l'on maintiendrait la position actuelle, on s'écarterait toujours davantage de la conception initiale du projet qui était de faire du tribunal de la jeunesse une juridiction autonome et de permettre au magistrat qui s'est spécialisé en ce domaine d'y faire une carrière qui lui apporte, au point de vue hiérarchique et pécuniaire, des compensations à la mesure de l'importance du rôle qu'on lui reconnaît.

En attendant le vote de la réforme judiciaire, le Ministre a proposé au Sénat, qui les a adoptés, certains textes relatifs aux traitements des juges de la jeunesse (art. 91, § 3) et au respect des droits acquis par les juges des enfants actuellement en fonction (art. 97). Il faut remarquer à cet égard que, compte tenu des suppléments, le traitement maximum du juge de la jeunesse se situe entre celui de vice-président et de président du tribunal de première instance.

Les autres modifications apportées aux articles 7 (alinéa 5) et 8 (alinéa 2) sont à mettre en relation avec le système adopté par le Sénat relativement aux décisions à prendre concernant la garde des enfants en matière de divorce, matière que nous examinerons ci-après.

TITRE II. — Chapitre II. Dispositions de droit civil relatives aux mineurs.

C'est ce chapitre qui a subi le plus de modifications au Sénat et qui a donné lieu à la plus longue discussion au sein de la Commission.

A. — A l'article 13 la Chambre, tout en admettant le principe d'un recours contre le refus abusif de consentement au mariage d'un mineur, avait maintenu en la matière la compétence du tribunal de première instance.

Le Sénat a estimé que du moment qu'un tribunal de la jeunesse était organisé pour les affaires intéressant les mineurs, il était logique de lui accorder compétence, tant pour le recours contre un refus abusif (art. 13-2 introduisant dans le Code civil un article 160bis) qu'en cas de dissentiment entre les parents (art. 13-1) pour autant, bien entendu, qu'il s'agisse du mariage d'un mineur.

Cette modification a entraîné la nécessité de préciser dans le texte de l'article 13-2 la procédure à suivre par le procureur du Roi ou les autres personnes autorisées à former recours contre le refus abusif.

B. — Les articles 14 à 16 modifient en partie le système admis par la Chambre en ce qui concerne le sort des enfants lors d'une procédure en divorce des parents.

Comme l'a expliqué M. Rolin, le système retenu par le Sénat vise à répondre aux préoccupations qui avaient animé la Commission de la Justice de la Chambre et la sous-commission qui avait examiné le projet.

Ce système comporte quatre points principaux :

a) Lors de l'introduction de la demande en divorce si, ainsi qu'il faut le souhaiter, il existe un accord entre parties concernant les enfants, cet accord pourra être acté par le juge qui reçoit la requête en divorce (art. 14-2 modifiant l'article 239 du Code civil). Le procès-verbal de non-conciliation fournira donc aux parties, si elles se sont mises d'accord à ce sujet et que l'accord a été entériné, un titre en ce qui concerne le droit de garde (cf. exposé de M. Rolin, *Ann. parl.*, p. 962).

b) Is een dergelijke overeenkomst niet tot stand gekomen of bekrachtigd, dan blijven de voorlopige maatregelen in verband met de kinderen tot de bevoegdheid behoren van de voorzitter die uitspraak doet in kort geding, hetzij op verzoek van de partijen, hetzij op verzoek van de procureur des Konings (artt. 14-4 en 14-5, waarbij de artikelen 267 en 268 van het Burgerlijke Wetboek worden gewijzigd). In die regeling, die door de Kamer was ingevoerd, heeft de Senaat slechts technische wijzigingen aangebracht. Hij heeft met name gemeend te moeten verduidelijken dat het onderzoek betreffende de kinderen ter kennis van de partijen moet worden gebracht.

Aangezien het een voorlopige maatregel betreft, kan de beschikking natuurlijk gedurende het ganse verloop van de procedure worden gewijzigd.

c) Op het ogenblik waarop de echtscheiding wordt toegestaan, wordt het bestuur over de kinderen, in principe, geregeld door de overeenkomst die, ter voldoening aan artikel 239, is bekrachtigd, of door de beschikking van de voorzitter, die overeenkomstig artikel 268 is verleend.

Bij gebreke van zodanige overeenkomst of van zodanige beschikking, komt het bestuur toe aan de echtgenoot die de echtscheiding verkregen heeft (cf. artikel 16, waardoor artikel 302 wordt gewijzigd).

d) Indien er redenen zijn om af te wijken van de overeenkomst, van de beschikking, of van het principe dat het bestuur over de kinderen toekomt aan de echtgenoot die de echtscheiding heeft verkregen, doet de jeugdrechtsbank later uitspraak op verzoek van de partijen of van de procureur des Konings (ibidem).

De Senaat is de mening toegedaan dat de procedure aldus zoveel mogelijk werd vereenvoudigd, aangezien de jeugdrechtsbank slechts optreedt wanneer de maatregel die in werking is op het ogenblik van de uitspraak, geen voldoening heeft geschonken of bepaalde bezwaren doet rijzen.

Na een bespreking hebben sommige leden van uw Commissie hun voorbehoud nopens dit punt gehandhaafd, daar zij vrezen dat sommige partijen zullen verplicht zijn achtereenvolgens procedures in te stellen voor twee verschillende rechtscolleges.

Bij nader toezien kan men zich echter de vraag stellen of de door de Senaat ingevoerde procedure de partijen en hun raadslieden er niet zal toe aanzetten verantwoorde overeenkomsten te sluiten i.v.m. de bewaring van de kinderen, en in hun belang, of het probleem in de loop van de procedure, d.w.z. bij de beginfase ervan, door de voorzitter te doen beslechten, wat eveneens in het voordeel van de kinderen is.

Zo zou wat door sommige leden wordt gevreesd, zich slechts betrekkelijk weinig voordoen, wanneer nl. de echtgenoten die een procedure van echtscheiding hebben aangevat, vóór het einde ervan geen bevredigende schikkingen hebben getroffen met betrekking tot hun kinderen.

Aangezien het een optie geldt en de voor- en nadelen van de regeling slechts uit de ervaring zullen kunnen blijken, heeft de Commissie voor de Justitie van de Kamer ten slotte gemeend haar verzet niet te moeten handhaven.

TITEL II. — Hoofdstuk III. Eerste afdeling.

Drie wijzigingen ten gronde zijn te vermelden :

A. — In artikel 30, dat betrekking heeft op de opvoedingsbijsland, heeft de Senaat de op 18 jaar gestelde leeftijdsgrens afgeschaft, aangezien hij van mening was dat het hier gaat om een preventieve beschermingsmaatregel en dat er geen reden is om er het voordeel van te beperken tot de minderjarigen onder de 18 jaar.

b) En l'absence de pareil accord ou si celui-ci n'est pas entériné, les mesures provisoires relatives aux enfants demeurent de la compétence du président statuant en référé soit à la demande des parties, soit à la demande du procureur du Roi (art. 14-4 et 14-5 modifiant les articles 267 et 268 du Code civil). C'est le système que la Chambre avait admis et auquel le Sénat n'a apporté que des modifications techniques. Il a notamment estimé devoir préciser que l'information concernant les enfants devait être communiquée aux parties.

Comme il s'agit d'une mesure provisoire, l'ordonnance peut, bien entendu, être modifiée tout au long de la procédure.

c) Au moment où le divorce est autorisé, l'administration des enfants demeure en principe réglée par les effets de l'accord entériné conformément à l'article 239 ou de l'ordonnance du président rendue conformément à l'article 268.

En l'absence de pareil accord ou de pareille ordonnance, l'administration appartient à celui des époux qui a obtenu le divorce (voir article 16 modifiant l'article 302).

d) S'il existe des raisons de s'écarter soit de l'accord, soit de l'ordonnance, soit du principe que l'administration des enfants appartient à qui a obtenu le divorce, le tribunal de la jeunesse statuera ultérieurement à la demande soit des parties soit du procureur du Roi (ibidem).

Le Sénat estime que les procédures ont été de la sorte simplifiées dans toute la mesure du possible puisque le tribunal de la jeunesse n'interviendra que si la mesure en vigueur au moment du prononcé n'a pas donné satisfaction ou présente des inconvénients.

Après discussion, certains membres de votre Commission sont restés réticents à l'égard de ce dernier point, car ils craignent que certaines parties ne soient obligées de devoir mener successivement des procédures devant deux juridictions différentes.

A la réflexion, toutefois, on peut se demander si la procédure prévue par le Sénat n'incitera pas les parties et leurs conseils soit à conclure des accords valables pour la garde des enfants dans l'intérêt de ces derniers, soit à faire trancher la question par le président dans le cours de la procédure, c'est-à-dire à un stade précoce, ce qui est également l'intérêt des enfants.

De la sorte, ce que redoutent certains membres ne se produirait que dans des cas relativement peu nombreux, où les époux plaidant en divorce n'ont pu prendre, avant l'issue de celui-ci, des dispositions satisfaisantes en ce qui concerne les enfants.

En conclusion, étant donné qu'il s'agit d'une option, et que seule l'expérience pourra démontrer les avantages et les inconvénients du système, la Commission de la Justice de la Chambre n'a pas cru devoir maintenir son opposition.

TITRE II. — Chapitre III. Section première.

Trois modifications de fond sont à signaler :

A. — A l'article 30, qui traite de l'assistance éducative, le Sénat a laissé tomber la limite d'âge de 18 ans, estimant qu'il s'agissait, en l'espèce, d'une mesure de prévention et de protection, dont il n'y avait pas lieu de limiter le bénéfice au mineur de moins de 18 ans.

Het hoofdoogmerk van de opvoedingsbijstand is trouwens het ontzetten uit de ouderlijke macht te vermijden; aangezien deze maatregel kan worden genomen ten aanzien van ouders met minderjarige kinderen van onder de 21 jaar, was het niet logisch de opvoedingsbijstand, die een minder strenge en meer positieve interventiemogelijkheid is, af te schaffen voor kinderen die 18 jaar zijn geworden.

B. — *In artikel 31*, waarin de opvoedingsbijstand wordt omschreven, zijn door de Senaat het tweede tot en met het zevende lid ingevoegd, ten einde bepaalde verplichtingen, die de jeugdrechtbank aan de ouders in het kader van de opvoedingsbijstand kan opleggen, nader te bepalen. De Senaat heeft zich door dezelfde zorg laten leiden als uw Commissie: beide hebben de rol, die de ouders kunnen vervullen bij de toepassing van de beschermingsmaatregelen ten aanzien van hun kinderen, willen versterken.

C. — *Aan artikel 34* is een derde lid toegevoegd ten einde de niet ontzette ouder principieel voorrang te geven bij het vervangen van de ontzette ouder, als dat niet in strijd is met het belang van de minderjarige. De Kamer zal zich herinneren dat dit punt niet aan de aandacht van uw Commissie is ontgaan en dat daarvan niet uitdrukkelijk gewag was gemaakt om de rechtbank volle vrijheid te laten. De door de Senaat gekozen formule laat de vrijheid van keuze van de rechtbank onaangetaast, aangezien de niet ontzette ouder slechts voorrang geniet in zoverre dit niet in strijd is met het belang van de minderjarige.

De Commissie heeft de door de Senaat aangebrachte wijzigingen aangenomen.

TITEL II. — Hoofdstuk III. Afdeling 2.

Wat de grond van de zaak betreft dient er te worden op gewezen dat de in artikel 36-2, bepaalde leeftijdsgrens van 18 jaar is weggelaten om dezelfde redenen als die welke in verband met artikel 30 zijn uiteengezet en waarmee ook uw Commissie heeft ingestemd.

TITEL II. — Hoofdstuk IV. Rechtspleging.

Dit hoofdstuk heeft heel wat wijzigingen ondergaan: het is veel preciezer geworden en de volgorde van de artikelen is veranderd.

Belangrijke amendementen zijn:

A. — *In artikel 44*, in het eerste lid, heeft de Senaat als beginsel de territoriale bevoegdheid van de verblijfplaats van de ouders verkozen boven die van de verblijfplaats van de minderjarige ten einde er overeenkomstig de actuele rechtspraak de nadruk op te leggen dat de rechtbank welke het best geplaatst is om een zaak te behandelen, de rechtbank van de plaats is waar het gezin van de minderjarige zijn verblijfplaats heeft.

B. — *In artikel 47*, in een eerste lid, wordt gestipuleerd dat het niet geoorloofd is zich burgerlijke partij te stellen bij rechtstreekse dagvaarding voor de jeugdrechtbank. Zoals men zich zal herinneren, had een aantal beoefenaren van het recht de wens te kennen gegeven dat men zich voor de jeugdrechtbank geen burgerlijke partij mag stellen.

Hoewel deze oplossing niet is aangenomen, ten einde de procedure van het zich burgerlijke partij stellen niet te bemoeilijken, moet men met de Senaat erkennen dat het verkiezelijk is alleen aan het Openbaar Ministerie het recht te geven een zaak bij de jeugdrechtbank aanhangig te maken.

C. — *In artikel 50* zijn het tweede en het derde lid van de door de Kamer aangenomen tekst gewijzigd ingevolge een amendement dat de Senaat in openbare vergadering heeft

L'assistance éducative a du reste essentiellement pour objet d'éviter la déchéance de la puissance paternelle; cette dernière mesure étant possible à l'égard de parents ayant des enfants mineurs de moins de 21 ans; il était illogique de supprimer lorsque les enfants ont atteint 18 ans ce mode d'intervention moins rigoureux et plus positif que constitue l'assistance éducative.

B. — *A l'article 31*, qui décrit l'assistance éducative, le Sénat a inséré les alinéas 2 à 7 en vue de préciser certaines obligations que le tribunal de la jeunesse peut imposer aux parents dans le cadre de l'assistance éducative. Le souci qui a guidé le Sénat est semblable à celui qui a toujours animé votre Commission, c'est-à-dire renforcer le rôle que les parents peuvent jouer dans l'application des mesures protectrices à l'égard de leurs enfants.

C. — *A l'article 34*, un alinéa 3 a été ajouté en vue de donner en principe priorité au parent non déchu pour remplacer le parent déchu lorsque l'intérêt du mineur ne s'y oppose pas. La Chambre se rappellera que ce point avait retenu l'attention de sa Commission et que c'était dans le souci de laisser toute latitude au tribunal qu'il n'avait pas été mentionné expressément. La formule retenue par le Sénat sauvegarde la liberté de choix du tribunal puisque le parent non déchu n'a priorité que pour autant que l'intérêt du mineur ne s'y oppose pas.

La Commission a adopté les modifications apportées par le Sénat.

TITRE II. — Chapitre III. Section 2.

En ce qui concerne le fond de la matière, relevons ici la suppression de la limite d'âge de 18 ans à l'article 36-2, ceci pour les mêmes raisons qui ont été exposées à propos de l'article 30 et qui ont entraîné aussi l'adhésion de votre Commission.

TITRE II. — Chapitre IV. De la procédure.

Ce chapitre a subi assez bien de modifications dans le sens d'une meilleure précision et d'un enchaînement différent des articles.

Comme amendements importants, il y a lieu de signaler:

A. — *A l'article 44*, à l'alinéa 1er, le Sénat a préféré le principe de la compétence territoriale du lieu de la résidence des parents à celui de la résidence du mineur, dans le but de souligner, en conformité avec la jurisprudence actuelle, que le tribunal le mieux placé pour traiter une affaire est celui du lieu où le mineur a sa résidence familiale.

B. — *A l'article 47*, dans un alinéa 1er, le texte précise que la constitution de partie civile par voie de citation directe devant le tribunal de la jeunesse n'est pas autorisée. On se rappellera que le vœu d'un certain nombre de praticiens de la loi aurait été d'exclure toute constitution de partie civile devant la juridiction de la jeunesse.

Si cette solution n'a pas été retenue, en vue de ne pas compliquer la constitution de partie civile, il faut néanmoins reconnaître qu'il est préférable, ainsi que l'a fait le Sénat, d'accorder au Ministère public seul le droit de saisir le tribunal de la jeunesse.

C. — *A l'article 50*, les alinéas 2 et 3 du texte adopté par la Chambre ont été modifiés par un amendement admis par le Sénat en séance publique. Son objet est d'éviter la

aangenomen. Het doel ervan is te vermijden dat overbodige sociale studies of psychisch-medische onderzoeken plaats vinden, wanneer de magistratuur zich voldoende voorgelicht acht door de documenten welke zich reeds in het dossier bevinden en door een comité voor bescherming van de jeugd konden worden medegedeeld.

D. — *Artikel 54* breidt de regel van het verschijnen in persoon van de partijen voor de jeugdrechtsbank uit. In de door de Kamer aangenomen tekst blijft die regel beperkt tot de minderjarige tegenover wie een maatregel zou kunnen worden getroffen (hoofdstuk III, afdeling II). De Senaat heeft die regel uitgebreid tot de ouders, wanneer tegen hen een restrictieve maatregel betreffende de ouderlijke macht wordt geëist (hoofdstuk III, afdeling I): het is immers wenselijk dat de rechtbank dergelijke maatregelen slechts uitspreekt ten opzichte van personen met wie zij rechtstreeks in contact is kunnen treden.

De preciseringen van de Senaat in verband met diverse artikelen van dit hoofdstuk, met name inzake artikel 45-1, artikel 51 en de artikelen 55 en 58 spruiten voort uit de zorg om de procedurestadia nader te omschrijven. Die zorg inzake technische precisering kan slechts worden goedgekeurd.

TITEL III. — Algemene bepalingen.

Hier vallen drie belangrijke wijzigingen te vermelden:

A. — *In artikel 66* worden twee preciseringen aangebracht:

1° *In het tweede lid* wordt bepaald dat de *algemene voorwaarden* voor erkenning, *per categorie van inrichtingen*, door de Koning worden vastgesteld; zulks om gelijk welke twijfel uit te sluiten, daar sommigen de vrees hadden uitgesproken dat een koninklijk besluit bepaalde voorwaarden zou kunnen opleggen aan een welbepaalde inrichting;

2° *in fine* van c) werd een zinsnede toegevoegd om te onderstrepen dat het niet in de bedoeling van de Minister van Justitie ligt om zich te mengen in de leerplannen die behoren tot de wetgeving op het onderwijs;

B. — *Bij artikel 67* heeft de Senaat, bij een in openbare vergadering goedgekeurd amendement, besloten aan de Commissie die ermee belast is advies te verstrekken inzake de aanvragen tot erkenning, vier personen toe te voegen die de inrichtingen vertegenwoordigen welke gewoonlijk minderjarigen huisvesten krachtens de wet op de jeugdbescherming.

C. — *Aan artikel 79*, dat terecht aan het einde van een hoofdstuk is geplaatst, werd door de Senaat een tweede lid toegevoegd om het door de Kamer ingevoerde principe, waaraan echter geen sanctie was verbonden, aan te vullen.

Uw Commissie heeft zich bij die wijzigingen aangesloten.

TITEL V. — Opheffings-, wijzigings- en overgangsbepalingen.

Ook het laatste artikel van de wet is nieuw. Het stelt de Koning in de mogelijkheid de datum vast te stellen waarop alle bepalingen van de wet of een gedeelte ervan in werking treden.

Al beseft uw Commissie dat het niet wenselijk is de wet in werking te doen treden alvorens de structuren en de uitrusting, die nodig zijn voor een degelijke toepassing ervan, aanwezig zijn, toch wenst zij er de nadruk op te leggen dat die bepaling niet tot gevolg mag hebben dat de toepassing van een wet die door de openbare opinie met ongeduld wordt verwacht, voor onbepaalde tijd wordt uitgesteld.

répétition des études sociales ou des examens médico-psychologiques, lorsque le magistrat s'estime suffisamment éclairé par les documents qui se trouvent déjà au dossier et qui ont pu être communiqués par un comité de protection de la jeunesse.

D. — *L'article 54* étend la règle de la comparution personnelle des parties devant le tribunal de la jeunesse. Dans le texte admis par la Chambre, cette règle était limitée au mineur à l'égard duquel une mesure pourrait devoir être prise (chapitre III, section II). Le Sénat l'a étendue aux parents lorsque l'on requiert une mesure à leur égard, mesure restrictive de la puissance paternelle (chapitre III, section I): il est en effet souhaitable que le tribunal ne prononce de telles mesures qu'à l'égard de personnes avec lesquelles il a pu avoir un contact direct.

Les précisions que le Sénat a apportées à différents articles de ce chapitre, notamment à l'article 45-1, à l'article 51 et aux articles 55 et 58 sont inspirées par le souci de décrire de façon plus complète les phases de la procédure. On ne peut que se rallier à ce souci de précision technique.

TITRE III. — Dispositions générales.

On relève ici trois modifications principales:

A. — *A l'article 66*, deux précisions ont été apportées:

1° à l'alinéa 2, il est spécifié que les conditions *générales* d'agrégation sont arrêtées par le Roi *par catégorie d'établissements*, ceci afin d'éviter toute équivoque, certains ayant craint qu'un arrêté royal puisse imposer certaines conditions à tel établissement déterminé;

2° *in fine* du c) une phrase a été ajoutée en vue de souligner que le Ministre de la Justice n'a pas l'intention de s'immiscer dans les programmes scolaires relevant de la législation relative à l'enseignement;

B. — *A l'article 67* le Sénat a, par un amendement adopté en séance publique, décidé d'adjoindre à la Commission chargée de donner son avis sur les demandes d'agrégation, quatre personnes représentant les établissements qui hébergent habituellement des mineurs placés en vertu de la loi sur la protection de la jeunesse;

C. — *A l'article 79*, placé à juste titre en fin de chapitre, le Sénat a ajouté un deuxième alinéa pour compléter le principe admis par la Chambre et qui lui paraissait trop dépourvu de sanctions.

Votre Commission s'est ralliée à ces modifications.

TITRE V. — Dispositions abrogatoires, modificatives et transitoires.

Le dernier article de la loi est également nouveau. Il permet au Roi de fixer le jour de l'entrée en vigueur de tout ou partie des dispositions de la loi.

Si elle a compris qu'il est peu souhaitable de mettre la loi en vigueur avant d'avoir mis en place les structures et l'équipement nécessaires à sa bonne application, votre Commission a néanmoins tenu à souligner que cette disposition ne peut avoir pour effet de retarder indéfiniment l'application d'une loi qui est attendue impatiemment par l'opinion.

De verantwoordelijke Minister zal dus spoedig de beschikking moeten krijgen over de vereiste middelen om het groots opgevatte program van de jeugdbescherming, dat in de wet is vervat, ten uitvoer te brengen.

Na de bespreking van de door de Senaat aangebrachte wijzigingen betreurt een lid dat in de voorgestelde tekst geen sprake meer is van de organisatie der griffies.

De Minister antwoordt dat de bestaande toestand geen wijzigingen ondergaat en dat hij in openbare vergadering een verklaring in die zin zal afleggen.

Een ander lid vestigt er de aandacht op dat de toepassing van artikel 47 van de wet van 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken betreurenswaardige gevolgen met zich zou kunnen brengen voor de jeugdrechtbank te Brussel.

Dit artikel bepaalt immers voor de ganse rechtbank dat de helft van de rechters tweetalig, een vierde uitsluitend Franstalig en een vierde uitsluitend Nederlandstalig moeten zijn.

Er wordt een uitzondering gemaakt voor de kinderrechters, die maar gering in aantal en dus tweetalig moeten zijn.

Mocht het aantal jeugdrechters, bij toepassing van de wet, gevoelig worden verhoogd (bv. op 6 of 8 worden gebracht), dan lijkt het niet redelijk dat de beperkende bepalingen van artikel 47 voor de rechtbank te Brussel worden behouden. De algemene voorschriften moeten op de ganse rechtbank worden toegepast.

De Minister antwoordt dat bij de benoeming van de jeugdrechters zal moeten onderzocht worden of een wijziging van artikel 47 van de wet van 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken verantwoord is.

*
**

Het geheel van het ontwerp alsmede dit verslag werden eenparig aangenomen.

De Verslaggevers,

M. DE RIEMAECKER-LEGOT.
F. TERWAGNE.

De Voorzitter,
M.-A. PIERSON.

Il appartiendra au Ministre responsable d'obtenir rapidement des moyens suffisants pour mener à bien le vaste programme de protection de la jeunesse que le projet implique.

Après la discussion des amendements apportés par le Sénat, un membre a regretté que le texte, tel qu'il nous est présenté, ne parle plus de l'organisation des greffes.

Le Ministre a répondu que rien n'est changé à la situation existante et qu'il fera une déclaration dans ce sens en séance plénière.

Un autre membre a attiré l'attention sur le fait que l'application de l'article 47 de la loi de 1935 sur l'emploi des langues en matière judiciaire pourrait avoir, pour le tribunal de la jeunesse de Bruxelles, des conséquences assez regrettables.

En effet, cet article prévoit pour l'ensemble du tribunal que les juges doivent être par moitié bilingues, un quart unilingues d'expression française, un quart unilingues d'expression néerlandaise.

Exception est faite pour les juges des enfants, dont le nombre est réduit et qui doivent être bilingues.

Si, en application de la nouvelle loi, le nombre des juges de la jeunesse devait être sensiblement augmenté (par exemple à 6 ou à 8), il ne semble pas raisonnable de maintenir pour le tribunal de Bruxelles les dispositions restrictives de l'article 47. Il faudrait appliquer les règles générales pour l'ensemble du tribunal.

Le Ministre a déclaré que lorsqu'il sera procédé aux nominations des juges de la jeunesse, il faudra examiner s'il est justifié de modifier l'article 47 de la loi de 1935 sur l'emploi des langues en matière judiciaire.

*
**

L'ensemble du projet de même que le présent rapport ont été adoptés à l'unanimité.

Les Rapporteurs,

M. DE RIEMAECKER-LEGOT.
F. TERWAGNE.

Le Président,
M.-A. PIERSON.